

STORTINGET

Representantforslag 88 S

(2017–2018)

fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Jan Bøhler og Maria-Karine Aasen-Svensrud

Dokument 8:88 S (2017–2018)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Vågslid, Jan Bøhler og Maria-Karine Aasen-Svensrud om å endre tidspunktet som legges til grunn ved vurdering av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker, fra å være tidspunktet for den skadevoldende handlingen til tidspunktet for domfellelsen, og om å gi regelverksendringene tilbakevirkende kraft

Til Stortinget

Bakgrunn

Straffesaker kan gjenopptas etter beslutning fra Gjenopptagelseskommisjonen. En rekke saker er blitt gjenopptatt siden kommisjonen startet sitt arbeid i 2004, de fleste til gunst for tiltalte. Kun i ett tilfelle har saken vært til ugunst for tiltalte, i saken som er kjent som Kristin-saken, hvor tiltalte ble dømt for drapet på Kristin Juel Johannessen i 1999. Dom i gjenopptagelsessaken falt i 2016, 17 år etter hendelsen. Gjerningsmannen soner nå en straff på 13 år.

I Kristin-saken ble Kristin Juel Johannessens foreldre tilkjent erstatning i lagmannsretten. Det ble så sendt krav om voldsoffererstatning til kontoret for voldsoffererstatning (KFV). Her ble kravet avslått med henvisning til voldsoffererstatningsloven § 19. Overgangsregler, at kapittel 2 i loven ikke kommer til anvendelse for straffbare handlinger som har funnet sted før lovens ikrafttredelse. Det avgjørende ble dermed tidspunktet for når den skadevoldende handlingen fant sted, ikke tidspunktet for domfellelse. Dette fikk den urimelige konsekvens at Kristin Juel Johannessens foreldre ikke

fikk tildelt voldsoffererstatning, til tross for domstolens avgjørelse om at de hadde krav på erstatning. Klageinstansen, Statens sivilrettsforvaltning, stadfestet KFVs vedtak.

Denne saken har bragt opp prinsipielle spørsmål knyttet til muligheten for å få voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker.

Det fremstår som sterkt urimelig og ikke i tråd med grunnlaget for ordningen med voldsoffererstatning at mennesker som har blitt offer for svikt i politiets arbeid, og som har måttet vente i årevis for å få en avklaring og domfellelse i datterens drapssak, skal frarøves muligheten til å få utbetalt de pengene retten har tilkjent dem fordi regelverket om voldsoffererstatning ikke er tilpasset gjenopptagelsessakene. Det må også anses å være i strid med den alminnelige rettsfølelsen. At staten forsutterer erstatningen, er et av de bærende hensynene for en statlig rettighetsordning for voldsofre.

Det er rimelig at man i gjenopptagelsessaker skal kunne nyte godt av regelverksendringer som er kommet i tiden mellom hendelsen og domfellelsen. For å sikre dette må regelverket endre skjæringspunktet fra da den skadevoldende handling fant sted, til domfellelsen i gjenopptagelsessaken.

Det at kravet man har på erstatning kun blir teoretisk med dagens ordning, fordi man ikke får det utbetalt, er svært uheldig og fremstår ikke i tråd med hensikten bak regelverket. At det ikke skal være anledning til å utbetale den voldsoffererstatningen som retten har tilkjent i gjenopptagelsessaker, fremstår som en problemstilling lovgiver ikke har tenkt over. Forarbeidene til voldsoffererstatningslovgivningen omtaler ikke problemstillingene knyttet til gjenopptagelsessaker.

Man står her overfor et hull i regelverket som må tettes igjen. Dette vil kun gjelde et fåtall saker – kun gjen-

opptagelsessaker som har fått et resultat til ugunst for tiltalte.

Om å gi regelverket tilbakevirkende kraft

Det er behov for å gi endringene i regelverket tilbakevirkende kraft. Dette er også gjort tidligere, etter 22. juli, da regelverket knyttet til voldsoffererstatningen ble endret og gitt tilbakevirkende kraft til gunst for dem som søkte erstatning.

Det at regelverket gis tilbakevirkende kraft, vil kun ha betydning for én sak. Det vil ikke føre til store konsekvenser for samfunnet. Derimot vil konsekvensene dersom man ikke gir regelverket tilbakevirkende kraft, være betydelige og sterkt urimelige for dem det gjelder.

Ved å gi regelverket tilbakevirkende kraft retter lovgiver opp den urimeligheten som ligger i at dommen fra lagmannsretten i praksis ikke kan realiseres og på mange måter fremstår som verdiløs. Slik saken nå står, er den

et tydelig eksempel på hvor stor forskjell det kan være på å ha rett og få rett.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendige lovendringer og foreta de nødvendige forskriftsendringer slik at tidspunktet som legges til grunn ved vurdering av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker, går fra å være tidspunktet for den skadevoldende handlingen til tidspunktet for domfellelsen. Ved vurdering av tildeling av voldsoffererstatning i gjenopptagelsessaker skal tidspunktet for den siste domfellelsen legges til grunn. Regelverksendringene skal gis tilbakevirkende kraft.

11. desember 2017

Lene Vågslid

Jan Bøhler

Maria-Karine Aasen-Svensrud